

Samenvatting

In 2007 is een nieuw gemeentelijk decoratiestelsel geïntroduceerd. Kijkend naar de ervaringen in de afgelopen tien jaar concludeert het college dat dit stelsel goed functioneert en geen aanpassing behoeft. Het college ontraadt de gemeenteraad een Jeugdlintje als aanvullende gemeentelijke onderscheiding aan dit stelsel toe te voegen, omdat het bestaande stelsel onderscheiding van jongeren niet in de weg staat. Wel is het van belang om deze mogelijkheid actief te promoten, om vanuit het bestaande decoratie het beoogde doel van de motie, namelijk het waarderen en stimuleren van maatschappelijke inzet door jongeren, te bereiken.

Beslispunten

1. Kennisnemen van de praktijk van het huidige decoratiestelsel over de periode 2007-2017 en de conclusie onderschrijven dat dit op basis daarvan geen aanpassing behoeft.
2. Besluiten geen voorstander te zijn van introductie van een nieuwe gemeentelijke onderscheiding, het Jeugdlintje, met een afwijkende wijze van toekenning en beoordeling, omwille van het belang om het gemeentelijk decoratiestelsel compact en eenduidig te houden.
3. In plaats daarvan periodiek (jaarlijks) de mogelijkheden van het bestaande gemeentelijk decoratiestelsel voor de doelgroep jeugd te promoten.
4. Met inachtneming van het voorgaande de raad de motie Jeugdlintje ontraden.
5. Instemmen met de daartoe opgestelde Raadsinformatiebrief.

Besluit Burgemeester en Wethouders 20 maart 2018:

Conform.

1. Aanleiding

Inleiding

In 2007 is een nieuw stelsel van gemeentelijke onderscheidingen ingevoerd. Tien jaar ervaring hiermee was aanleiding binnen de afdeling Bestuurszaken en Externe Betrekkingen (waaronder de kabinetstaken vallen) voor een interne evaluatie hiervan. Parallel hiermee werd voor de raadsvergadering van 28 november 2017 een motie ingediend, gericht op invoering van een nieuwe onderscheiding, het Jeugdlintje. Besluitvorming over deze motie is aangehouden, in afwachting van bredere beoordeling van het huidige stelsel van gemeentelijke onderscheidingen en een advies van het college over de wenselijkheid van toevoeging van een Jeugdlintje hieraan. Daartoe is voorliggende notitie opgesteld.

1.1. Gemeentelijk decoratiestelsel 2007

Bij raadsbesluit van 26 juni 2007 is een nieuw gemeentelijk decoratiestelsel ingevoerd, dat zich, zo geeft het toenmalige raadsvoorstel aan, beperkt tot vier gemeentelijke onderscheidingen met duidelijke criteria. Aanleiding voor deze herziening was dat in de voorgaande jaren een veelvoud aan gemeentelijke onderscheidingen was gegroeid, waardoor het steeds moeilijker werd om aan te geven wie voor welke onderscheiding in aanmerking komt en dat minder duidelijke criteria bijdroegen aan risico van subjectieve beoordeling en discussie. Uit de praktijk was verder gebleken dat een te ruim aanbod aan onderscheidingen, veelal met een onderlinge hiërarchie, soms spanning oproep. Dit alles was aanleiding om het gemeentelijk decoratie te vereenvoudigen tot onderstaande categorieën met bij behorende criteria:

A. Eremedaille in goud

Bedoeld voor personen die zich op uitzonderlijke wijze verdienstelijk hebben gemaakt voor de stad Maastricht en haar inwoners door het leveren van een buitengewone prestatie die langjarig van invloed is op de reputatie van de stad, haar sociale samenhang, culturele identiteit of economische weerbaarheid.

In de praktijk betekent dit, dat grote verdiensten op zichzelf niet voldoende zijn. Er dient sprake te zijn van verdiensten van uitzonderlijk gehalte, die niet in gelijke mate aan anderen op het betrokken terrein kunnen worden toegeschreven. Verdiensten die hun doorwerking hebben op de toekomst van Maastricht.

Deze onderscheiding is daardoor bedoeld als een exclusieve onderscheiding.

B. Teken van verdienste

Bedoeld om waardering uit te spreken aan personen die met jarenlang engagement een functie bekleed hebben binnen een overheidsorgaan of organisatie die van groot belang is voor het bestuurlijk, economisch, culturele of sociale functioneren van de stad.

C. Trichter

Bedoeld om waardering uit te spreken richting personen die zich op uitnemende wijze verdienstelijk hebben gemaakt voor de stad Maastricht.

D. Stadsmedaille

Bedoeld om waardering uit te spreken aan personen of verenigingen die een prestatie hebben geleverd met een bijzondere uitstraling voor de stad. Het gaat dus om persoonlijke prestaties (al dan niet in teamverband) die – in tegenstelling tot de Trichter of Eremedaille – niet direct gericht zijn op de stad of haar inwoners, maar wel ten goede komen aan de uitstraling van de stad.

Genoemde onderscheidingen en hun criteria zijn bij raadsbesluit van 26 juni 2007 vastgelegd in de *Verordening inzake het toekennen van stedelijke onderscheidingen van de gemeente Maastricht* (Verordening Stedelijke Onderscheidingen). Daarin is bepaald dat toekenning van de Trichter, het Teken van Verdienste en de Stadsmedaille geschiedt door het college en toekenning van de Eremedaille in goud een bevoegdheid van de raad is, ingegeven door het exclusieve karakter.

1.2. Terugblik op 2007-2017

Inmiddels kunnen we terugkijken op tien jaar ervaring met dit gemeentelijk decoratiestelsel. In deze periode zijn in totaal 79 gemeentelijke onderscheidingen toegekend, met de volgende verdeling:

- A. Eremedaille in goud: deze is sinds juni 2007 in totaal 8 keer uitgereikt
- B. Teken van verdienste: deze is sinds juni 2007 in totaal 25 keer uitgereikt
- C. Trichter: deze is sinds juni 2007 in totaal 46 keer uitgereikt.
- D. Stadsmedaille: deze is sinds juni 2007 in totaal 0 keer uitgereikt.

Een volledig overzicht van de toegekende onderscheidingen is opgenomen in bijlage 1.

Ervaringen

Uit gevoerde gesprekken met de ambtelijk adviseur gemeentelijke onderscheidingen is gebleken dat zich in de voorbije periode geen situaties hebben voorgedaan waarbij het huidige decoratiestelsel niet voldeed om een voldoende onderbouwde aanvraag te honoreren.

Het exclusieve karakter van de eremedaille in goud is in deze periode voldoende in acht genomen, toekenning van Tekens van Verdienste en de Trichters is in lijn met de criteria.

Wel valt op dat in de afgelopen tien jaar de stadsmedaille nog geen keer is uitgereikt. In de praktijk blijkt dat het onderscheid tussen 'prestaties direct gericht op de stad of haar inwoners' (= Trichter of Eremedaille in goud) en 'prestaties niet direct gericht op de stad, maar wel met een bijzondere uitstraling voor de stad' niet zwart-wit toe te passen is en is in voorkomende gevallen aangesloten bij of de Eremedaille in goud of Trichter. Dit blijkt probleemloos te kunnen, waarmee het decoratiestelsel in feite nog compacter kan dan in 2007 gedacht: namelijk drie in plaats van vier onderscheidingen. Tenslotte leefde ambtelijk nog de vraag in hoeverre het huidige decoratiestelsel voldoende ruimte biedt voor onderscheidingen in de sector kunst en cultuur. Om deze vraag te beantwoorden is een benchmark uitgevoerd (bijlage 2), resulterend in de conclusie dat er geen reden is om een nieuwe onderscheiding speciaal voor kunst en cultuur in te stellen.

Op basis van het voorgaande is er vanuit ambtelijke optiek gezien geen aanleiding om het huidige decoratiestelsel te herzien. Wel is het wenselijk om het zich in de afgelopen jaren in de praktijk ontwikkelde toekenningsproces in een procesbeschrijving te borgen en deze door het college te laten vaststellen. Dit punt is inmiddels opgenomen in het werkplan Bestuurszaken 2018.

Daarnaast hebben in de voorbije weken gesprekken plaatsgevonden met de collegeleden, gericht op hun ervaringen vanuit de afzonderlijke portefeuilles. Ook deze gesprekken geven geen aanleiding tot herziening van het huidige gemeentelijk decoratiestelsel conform voornoemde verordening. Het impliciete adagium uit 2007 van 'voorkom een rimpel, hou het simpel' (dwz beperkt aantal onderscheidingen en heldere criteria) wordt als waardevol en behoudenswaardig gezien.

Terugkijkend op de ervaringen uit de periode 2007-2017 is er dus geen aanleiding om de raad voor te stellen het decoratiestelsel aan te passen. Het huidige stelsel voldoet aan de doelstellingen uit 2007 en toepassing in de praktijk leidt niet tot problemen.

1.3. Motie Jeugdlintje

In de raadsvergadering van 28 november 2017 hebben de raadsleden Brüll (CDA) en Hoen (Maastrichtse Volkspartij) een motie ingediend, gericht op het instellen van een Jeugdlintje (bijlage 3). Hierin geven indieners aan dat zij constateren dat:

- er jongeren zijn die zich belangeloos inzetten voor de samenleving en medemens
- jongeren vaak als mantelzorger of verenigingslid veel inzet leveren voor anderen
- er (te) weinig aandacht is voor het waarderen van deze inzet van jongeren.

Naast deze constateringen komen zij tot de volgende overwegingen:

- er vaak meer aandacht is voor negatief gedrag van voor positief gedrag bij jongeren

- met een kleine moeite een groot gebaar gemaakt kan worden naar de jongeren tot 21 jaar
- door het uitreiken van een waardering Maastricht laat zien dat we trots zijn op onze jeugdigen en dat we veel belang hechten aan hun inzet voor de samenleving
- jeugdigen op deze manier gestimuleerd worden om zich onbaatzuchtig in te zetten voor de maatschappij en hun medemens in welke vorm dan ook.

Deze constatering en overwegingen resulteerden in het volgende voorstel:

1. Een jeugdlintje in Maastricht te introduceren voor een periode van drie jaar.
2. Een onafhankelijke jury samen te stellen die jongeren voordragen.
3. Een budget van € 1500 per jaar uit het programma 1 Bestuur & Dienstverlening hiervoor ter beschikking te stellen.
4. Na drie jaar deze activiteit te evalueren.

Jeugdlintje nader beschouwd

De website 'Nederlandse ridderorden en onderscheidingen 1998-2017' bevat het enige bekende overzicht van gemeentelijke onderscheidingen. Hoewel dit niet volledig is (hierop staan 269 gemeenten opgenomen), geeft dit toch het meest volledige beeld dat we ten behoeve van een nadere beschouwing hebben teruggevonden. Hieruit blijkt dat een beperkt aantal gemeenten een aparte onderscheiding voor jeugd kent. Nadere verkenning laat wel zien dat dit aantal recent aan het toenemen is. Enkele gemeenten die een jeugdlintje hebben zijn: Leiden, Helmond, Twenterand, Den Helder, Hardenberg, Den Haag, Soest, Vught, Enschede, Horst aan de Maas en Gouda. Hieruit blijkt dat er groeiende behoefte is om een blijk van waardering toe te kennen aan jongeren.

Achterliggende gedachte hiervoor is, naast expliciete aandacht voor een specifieke doelgroep, regelmatig dat bestaande decoratiestelsels doorgaans zijn gebaseerd op onderscheidende inzet *over een periode van vele jaren*, iets waaraan jongeren begrijpelijkerwijs niet kunnen voldoen.

1.4. Beoordeling bestaand decoratiestelsel Maastricht tegen achtergrond Jeugdlintje

Kijkend naar de criteria voor het bestaande Maastrichts decoratiestelsel, dan bevatten deze geen enkele belemmering om zo'n onderscheiding ook aan een inwoner uit de categorie jeugd toe te kennen.¹ Met andere woorden: het huidige stelsel biedt voldoende mogelijkheden voor het waarderen van jongeren voor hun positieve inzet en staat toekenning van een gemeentelijke onderscheiding, zoals een Trichter, nadrukkelijk niet in de weg. Als bijvoorbeeld een twintigjarige Maastrichtenaar wereldkampioen Formule 1 zou worden, dan is er geen enkele belemmering om

¹ Uitzondering hierop vormt het Teken van verdienste, waarbij in de criteria expliciet sprake is van het met jarenlang engagement een functie invullen binnen een overheidsorgaan of organisatie van groot belang voor het bestuurlijk, culturele of sociale functioneren van de stad.

deze, net zoals bij Giro-winnaar Tom Dumoulin, een Eremedaille in goud toe te kennen. En zo zit het ook met minder extreme, meer lokale inzet binnen bijvoorbeeld verenigingen of op sociaal vlak, waarvoor de Trichter de meest voor de hand liggende onderscheiding is binnen het huidige stelsel. In de praktijk van de afgelopen jaren is het daar alleen nog niet van gekomen. Nadere analyse heeft geleerd dat dit niet ligt aan het negatief beoordelen van aanvragen maar nadrukkelijk aan het ontbreken van aanvragen voor deze leeftijdscategorie. Er is met andere woorden geen enkele jongere de afgelopen jaren een verdiende gemeentelijke onderscheiding misgelopen omdat een daartoe ingediende aanvraag negatief is beoordeeld. Het probleem zit 'm dus niet bij een onvolkomenheid van ons huidige gemeentelijk decoratiestelsel, maar bij onvoldoende bekendheid van deze mogelijkheid. Het toevoegen van een nieuwe onderscheiding is derhalve niet de oplossing, maar het beter promoten van de al bestaande mogelijkheden.

1.5. Advies aan college mbt Jeugdlintje

In 2007 is bewust besloten om het gemeentelijk decoratiestelsel terug te brengen tot een beperkt aantal onderscheidingen met heldere criteria. Terugkijkend op de afgelopen 10 jaar blijkt dat dit stelsel voldoet, en derhalve gaan aanpassing behoeft.

Daarnaast ligt er het verzoek vanuit de raad om een Jeugdlintje in te stellen. Naast de daarmee gepaard gaande uitbreiding van bestaande stelsel, die daarmee onbedoeld wellicht ook nog eens de deur opent om mogelijk ook nog voor andere doelgroepen of categorieën gemeentelijke onderscheidingen in het leven te roepen, wordt hiermee ook een andere wijze van toekenning geïntroduceerd, namelijk beoordeling van aanvragen/genomineerden door een externe jury en uitreiking op een vast moment in het jaar.

Dit is in z'n kern een andere benadering dan het huidige stelsel:

- Huidige stelsel: als iemand voor een gemeentelijke onderscheiding in aanmerking komt, dan krijgt zij/hij deze. In theorie kan het voorkomen dat meerdere jaren niemand hiervoor in aanmerking komt, en daardoor een onderscheiding een lange periode niet wordt uitgereikt.
- Beoogde situatie mbt jeugdlintje (interpretatie van de motie): ieder jaar zullen (moeten?) een of meerdere jongeren een Jeugdlintje krijgen, waarmee het uitreiken van het Jeugdlintje meer een doel op zich wordt, en het risico ontstaat dat een bepaalde jongere voor een specifieke situatie in het ene jaar wel een Jeugdlintje krijgt (bij het ontbreken van onvoldoende 'tegenkandidaten') en het andere jaar een jongere met dezelfde prestatie niet (omdat er stevigere 'tegenkandidaten' zijn). Daarmee wordt het stellen van criteria en het wegen een complex proces, zeker omdat de belevingswereld van kinderen, van hun ouders/verzorgers en van de 'samenleving in het algemeen' en de daarmee samenhangende waardering van een specifieke prestatie sterk kan verschillen.

Advies is dan ook om het huidige stelsel te handhaven en niet uit te breiden met een specifieke onderscheiding voor een doelgroep, in dit geval kinderen, met een jaarlijkse uitreiking. In plaats daarvan stellen we voor om jaarlijks expliciet aandacht te vragen voor de doelgroep jeugd (welke jongere verdient een Trichter?), de daaruit voortvloeiende aanvragen op de reguliere wijze te beoordelen en extra aandacht te besteden aan de uitreiking hiervan, omwille van de voorbeeldfunctie naar andere jongeren. Zo denken we het beoogde resultaat van de motie te kunnen bereiken zonder het stelsel uit te breiden en een andere wijze van toekennen van gemeentelijke onderscheidingen (namelijk d.m.v. een jury) te introduceren. Dit is mede ingegeven vanuit de positieve ervaring over de jaren 2007-2017 van een compact, overzichtelijk gemeentelijk decoratiestelsel.

2. Context

- Verordening inzake toekenning van stedelijke onderscheidingen van de gemeente Maastricht
- Motie CDA en MV inzake introductie van een Jeugdlintje, ingediend voor de raadsvergadering van 28 november 2017

3. Gewenste situatie

Stimuleren van maatschappelijke inzet van jongeren door de mogelijkheden voor een gemeentelijke onderscheiding voor deze categorie periodiek actief te promoten en een uitreiking aan een jongere communicatief breed uit te dragen, zonder daartoe het bestaande compacte gemeentelijk decoratiestelsel uit te breiden en aan te passen.

4. Effect op duurzaamheid en/of gezondheid

Niet van toepassing

5. Effect op de openbare ruimte

Niet van toepassing

6. Personeel en organisatie

Handhaving van het huidige decoratiestelsel heeft geen gevolgen.

7. Informatiemanagement en automatisering

Niet van toepassing

8. Financiën

Handhaving van het huidige decoratiestelsel heeft geen gevolgen.

9. Aanbestedingen

Niet van toepassing.

10. Participatie tot heden

Niet van toepassing.

11. Voorstel

1. Kennisnemen van de praktijk van het huidige decoratiestelsel over de periode 2007-2017 en de conclusie onderschrijven dat dit op basis daarvan geen aanpassing behoeft.
2. Besluiten geen voorstander te zijn van introductie van een nieuwe gemeentelijke onderscheiding, het Jeugdlintje, met een afwijkende wijze van toekenning en beoordeling, omwille van het belang om het gemeentelijk decoratiestelsel compact en eenduidig te houden.
3. In plaats daarvan periodiek (jaarlijks) de mogelijkheden van het bestaande gemeentelijk decoratiestelsel voor de doelgroep jeugd te promoten.
4. Met inachtneming van het voorgaande de raad de motie Jeugdlintje ontraden.
5. Instemmen met de daartoe opgestelde Raadsinformatiebrief.

12. Uitvoering, evaluatie en vervolg

Indien dit voorstel leidt tot intrekken of verwerpen van de motie: jaarlijks op een nader te bepalen moment een actieve oproep plaatsen voor een gemeentelijke onderscheiding, gericht op de doelgroep jongeren.